

DET TALTE ORD GÆLDER

Grundlovstale 2009

Grundlovstale af statsminister Lars Løkke Rasmussen

Terndruplund, fredag den 5. juni 2009.

I dag fejres den danske grundlovs 160 års dag over hele landet. Det er en stolt og flot tradition, som jeg er særligt glad for at kunne fejre med Jer her i Terndruplund, hvor man kan bryste sig af, at man gennem alle årene har festligholdt grundloven. Faktisk var festlighederne her i 1849 for længst gået i gang endnu før majestæten havde underskrevet den nye grundlov.

Det var den lokale skolelærer Anders Jungersen fra Store Brøndum, som var den store drivkraft i fejringen af den nye grundlov. Og som repræsentant for den lokale Bælumkreds var han med til at vedtage grundloven i Folketinget i 1849.

Siden har mange andre fra dette område fulgt op. Uanset krige og mødeforbud i større forsamlinger, så er grundlovsfesten afholdt her hvert eneste år lige siden.

Det vidner om et meget stort lokalt engagement. Det vidner om, at grundloven stadig nyder stor folkelig opbakning. Og det vidner om, at vores fælles grundlov – trods dens fremskredne alder – stadig er moderne og i hvert fald vedkommende for det moderne menneske.

Det er faktisk flot.

Ikke mindst når man tænker på, at Grundloven kun er blevet ændret fire gange siden 1849. Sidste gang var i 1953, hvor både grundloven og tronfølge-loven blev ændret.

I 1953 afskaffede vi samtidig Landstinget, udvidede stemmeretten, grundlovsfæstede parlamentarismen, ligestillede Grønland med resten af riget og indførte Ombudsmandsinstitutionen – for bare at nævne nogle af de ændringer, der fulgte i kølvandet på vores seneste grundlovsændring.

Det er da også en alvorlig ting at ændre ved selve den juridiske rygrad i et samfund. For det er det, Grundloven er.

Grundloven er det fundament, som vi har bygget vores frie samfund på, og det fundament, vi skal udbygge vores frie samfund, på. Vel er sproget i Grundloven ikke det mest moderne, men principperne – de er! De står lige så klare i dag, som de gjorde for 56 år siden.

Grundloven er det, der står tilbage, når tidens luner og politiske indfald skæres bort. Grundloven virker, og derfor skal vi ikke pille ved den.

* * *

I 1953 var der meget, der optog danskerne.

Det var dengang, Elvis Presley indspillede sin første grammofonplade.

Stalin døde efter at have holdt det daværende Sovjet i et jerngreb i 25 år.

Korea-krigen sluttede efter tre års krig og mere end tre millioner døde.

Mount Everest blev bestegnet for første gang af Sir Edmund Hillary.

NATO's nye generalsekretær blev født.

Det første farve-tv kom på markedet.

Den originale "Far til Fire" gik i biograferne.

Det illustrerer måske meget godt, at der er sket meget siden 1953. Og godt for det.

Vi forbinder ofte grundlovsændringen i 1953 med, at tronfølgen blev ændret så kvinder også kunne blive regent. Den ændrede tronfølgelov betød nemlig, at den daværende prinsesse Margrethe i 1972 kunne lade sig krone som Dronning Margrethe den anden af Danmark.

Her 56 år senere er det holdningen i et samlet Folketing, at tiden er inde til en yderligere, men lige så principiel modernisering af Tronfølgeloven.

Tronfølgeloven tillader i dag en datter at arve tronen, men kun hvis der ikke er en søn i søskendeflokken. Meddelelsen om en familieførøgelse i den kongelige familie i 2005 var

derfor et naturligt afsæt til at indføre samme ret for kvinder som for mænd til at arve tronen.

Det skete på et tidspunkt, hvor vi ikke viste, om kronprinseparrets førstefødte blev en dreng eller pige. Og godt for det. For vores stillingtagen til dette principielle spørgsmål skal ikke være en afstemning om navngivne prinser eller prinsesser. Derfor holdt vi fast i køreplanen, selvom Christian blev storebror og Isabella lillesøster – og ikke omvendt.

To folketing har nu – den 2. juni 2006 og den 24. februar 2009 – vedtaget loven med stort set alle stemmer for og ingen imod. I mellemtiden har vi haft det folketingsvalg, som grundlovsproceduren kræver. Vi mangler nu kun den folkeafstemning, der skal finde sted senest seks måneder efter den sidste vedtagelse. Den finder sted i overmorgen.

Her er der ikke bare brug for et flertal. Det skal være stort – meget stort. Det skal udgøre mindst 40 % af alle stemmeberettigede vælgere. Og sådan skal det være. For det skal ikke være en enkelt sag at ændre hverken grundlov eller tronfølgelov. Men det betyder også, at spørgsmålet ikke let kan rejses igen, hvis flertallet ikke er manifest nok.

Jeg vil derfor gerne benytte denne lejlighed til at opfordrer alle til at stemme – og stemme ja – på søndag. Så vi får fuld kønsmæssig ligestilling til arveretten til den danske trone. Så vi ikke fortsat er det eneste skandinaviske land, der ikke har det. Så vi også på det punkt viser, at vi er et land, hvor kønnenes ligestilling er noget vi skatter og opfatter som ukrænkeligt og naturligt.

Jeg har selv en datter, som er både smuk og dygtig. Og hun skal vokse op i en sikker viden om, at hun er ligeså meget værd som sine brødre. Både i mit hjerte og under dansk lov. Det samme bør gælde kongehusets prinsesser!

Jeg er overbevist om, at der i den danske befolkning er et massivt flertal for lige adgang til at arve tronen. Den gældende lov – altså den fra 1953 – er udtryk for en holdning som tiden simpelthen er løbet fra.

Min opfordring skal derfor være: Husk at stemme på søndag. For ligestilling i retten til at arve tronen. For ligestilling som et vigtigt princip i det danske samfund. For fremtidige prinsesser. For alle danske kvinder..

--- 000 ---

I det hele taget har kampen for ligestilling mellem kvinder og mænd mange år på bagen i Danmark.

Et af de første gennembrud for ligestillingen kom, da de daværende Venstre-regeringer i starten af 1900-tallet indførte nye lokale, demokratisk valgte organer, som kvinder fik stemme- og valgret til:

I 1903 var det Menighedsråd.

I 1905 var det Værgeråd.

I 1907 fik kvinder stemme – og valgret til Hjælpekasserne.

I 1908 gjaldt det stemme- og valgret til kommunalvalg.

Og endelig. Med grundlovsændringen i 1915 fik kvinderne stemme- og valgret til Folketinget og Landstinget. Én af datidens store kvindesagskæmpere, Jutta Bojsen-Møller, brød Folketingets etikette, da hun fejrede vedtagelsen af loven med et højlydt ”hurra” fra tilhørerpladserne i Folketinget.

Ellers havde kvinderne ikke meget at råbe hurra for i grundlovens første år. Der skulle gå mere end 50 år fra vedtagelsen af Danmarks første frie forfatning i 1849 til kvinderne i 1915 fik de samme basale borgerrettigheder som mændene.

Set med nutidens briller er det svært at forstå.

I dag er det et fundamentalt retsprincip i vort samfund, at alle - uanset køn - har lige rettigheder og lige muligheder.

Vi fjerner løbende de formelle barrierer, vi støder på, som tidligere bremsede kvinder i at opnå samme muligheder som mænd i forhold til uddannelse, job og karriere.

Og vi er da også nået ganske langt i Danmark.

Tag arbejdsmarkedet.

I 1960 var hver tredje kvinde aktiv på arbejdsmarkedet. I dag er det tre ud af fire kvinder – det er næsten på niveau med mændene. Ingen andre lande i Europa har en så høj erhvervsfrekvens for kvinder.

Tag uddannelserne.

Kvinder uddanner sig som aldrig før. Hvor kvinder førhen havde en langt lavere uddannelsesgrad end mænd, så dominerer kvinderne i dag de videregående uddannelser. Faktisk i en sådan grad, at vores opfattelser af mandefag er under stærk forandring.

Fremtiden advokat er sandsynligvis en kvinde.

Ligesom overlægen.

Eller kontorchefen.

Ligestilling er for mig ikke en firkantet målsætning om, at lige mange kvinder og mænd skal bestride alle funktioner her i samfundet.

Jeg tror heller ikke på, at vi kan skabe lige muligheder for mænd og kvinder blot ved at vedtage kvoter i Folketinget. Jeg tror ikke på kvoter, jeg tror på holdninger. Og kun ved at flytte holdninger, flytter vi de afgørende barrierer og skel i samfundet.

Og selvom vi er nået langt ad ligestillingens vej i Danmark, så er der endnu lang vej foran os.

Tag de danske direktionslokaler, hvor cigarrøgen nok er lettet. Men det må alene tilskrives de nye rygeregler, for det vrimler ikke lige frem med kvinder på direktionsgangene i de danske virksomheder.

Kun godt fem procent af toplederne i de danske børsnoterede selskaber er kvinder. Fem procent. Det er ikke imponerende.

Kun ni procent af bestyrelsespladserne i de børsnoterede selskaber er besat af kvinder. Det er ikke imponerende.

Kun 12 procent af lektorer og professorer på de videregående uddannelser er kvinder. Det er heller ikke imponerende.

Helt så slemt ser det heldigvis ikke ud i det offentlige. I kommunerne og staten er godt 20 procent af topledere kvinder. Men også det kan vi gøre bedre. Ikke bare lidt, men meget.

En stribe virksomheder har forpligtet sig til arbejde for kvinder i ledelse under regeringens ”Charter for flere kvinder i ledelse”.

Her skal virksomhederne arbejde for:

- At sikre, at kvinder og mænd har lige muligheder for at gøre lederkarriere.
- At gøre en indsats for at øge andelen af kvinder i ledelse på alle niveauer.

- At bruge alle talenter.

Det er ikke udtryk for almindelig rimelighed at have både kvinder og mænd i ledelsen. Det er også sund fornuft. Undersøgelser har vist, at kvinder i ledelsen giver positive resultater på bundlinjen. Virksomheder mister både indtjening og udvikling, hvis de kun trækker på halvdelen af talentmassen.

Jeg vil derfor stærkt opfordre virksomhederne til at bruge mere energi på at få flere kvinder med ind i bestyrelseslokalerne og ind i ledelsen.

Det er ærligt talt på tide, at de danske virksomheder giver kvinderne de muligheder, som de for længst har fået andre steder i samfundet.

--- 000 ---

På søndag den 7. juni, er der også valg til Europa-Parlamentet.

Det er et vigtigt valg. Europa-Parlamentet er gennem de senere år kommet til at spille en stadig større rolle.

Danmark er ikke en ø, der kan isolere sig og håndtere alle udfordringer selv. Det viser både finanskrisen og klimaudfordringen med al ønskelig tydelighed. Vi er vævet ind i et tæt internationalt samarbejde – fordi det er tvingende nødvendigt.

Valget til Europa-Parlamentet er en helt enestående chance for at påvirke, hvilken retning Europa skal bevæge sig i de kommende år.

Det er vigtigt at bruge sin stemme til valget til Europa-Parlamentet den 7. juni. Og det er vigtigt at stemme danskere ind, som kan råbe Europa op og præge det med danske værdier.

Vi er et lille land, men vi har store ideer. Vi er godt fem millioner danskere i en verden af mere end seks milliarder mennesker. Men med EU kan vi alligevel gøre en forskel. Når det lykkes Danmark at overbevise Europa – og det lykkes – så er vi pludseligt 500 millioner, der trækker i den rigtige retning. Og hvad enten vi vil være ved det eller ej, så er der styrke i antal.

Til november er det 20 år siden, muren faldt.

20 år siden Europa blev forenet igen.

20 år siden at det mest hæslige symbol på Europas deling faldt.

Muren faldt ikke kun i Tyskland, men faldt som dominobrikker hele vejen ned gennem Europa. Landkort, ideologier og levemåder blev forandret for millioner af europæere.

Det er det Europa handler om. Det er det, det europæiske samarbejde formår.

Det er da værd at kæmpe for – også på dage, hvor samarbejdet føles snærende og besværligt.

Selvom Europa og EU er kommet langt i de sidste 20 år, så er der stadig meget at kæmpe for. Kampen for *frihed i liv og tro* er aldrig slut. Den skal kæmpes af hver generation. Og der er stadig en frihedskamp at kæmpe i Europa.

Vi ser eksempler på mennesker, der ikke tør bruge deres ytringsfrihed af frygt for ekstreme grupper. Deres frihed skal vi kæmpe for.

Vi ser forfølgelse af mindretal på baggrund af deres seksualitet og religion. Deres frihed skal vi kæmpe for.

Vi ser eksempler på religiøse domstole, der dømmer efter middelalderlige principper til skade for kvinders rettigheder og ligestilling. De kvinders frihed skal vi kæmpe for.

Her skal EU gøre en forskel i de kommende år. EU er langt mere end et handelssamarbejde, der finder praktiske løsninger på fælles problemer. EU er også et værdifællesskab. Og her skal vi sikre, at kampen for frihed og ligestilling kommer til at stå centralt i de kommende år.

--- 000 ---

Også uden for Europas grænser skal vi kæmpe for friheden. De frihedsrettigheder, vi nyder i Danmark udspringer ikke af en naturlov, men af vores Grundlov. Af vores bevidste valg om at stå vagt om de demokratiske værdier. Men de frihedsrettigheder kan desværre ikke tages for givet i resten af verden.

Det ser vi ikke mindst i Afghanistan, hvor mere end 700 danske soldater dagligt yder en enestående indsats på en vanskelig, men vigtig, mission.

Hver dag, når de danske soldater kører ud af de danske lejre og ind i den Grønne Zone, så har de en specifik mission. Det kan være, at de skal ud i direkte kamp med Taleban. Det kan være, at de skal være med til at bygge en bro, en skole eller en brønd til de lokale beboere. Men det overordnede og endelige mål for hver enkelt mission er kampen for vores sikkerhed. For din og min sikkerhed. For Danmarks sikkerhed. For vores demokrati. For vores folkestyre.

Afghanistan bliver aldrig som Danmark. Men hvert lille skridt er fremskridt. Mod mere stabilitet og mere frihed. Mod bedre forhold for afghanske piger og kvinder. Mod mere demokrati og flere frihedsrettigheder. Mod større sikkerhed i Danmark og verden omkring os.

Det er en kæmpe opgave. Den kan synes uoverskuelig. Men netop derfor er det afgørende, at vi støtter op om de danske soldater. Dem som er i Afghanistan. Dem som hver dag træder ud af danske lejre, og tager de skridt, som vi herhjemme har bedt dem

tage. Dem som vender sårede hjem med livslangt tab af førlighed. Og de pårørende til dem, der gav livet som indsats.

Derfor skal denne dag ikke mindst bruges til at hylde de danske soldaters indsats. Jeg vil gerne rette en varm tak til alle danske udsendte. I fortjener vores største anerkendelse og respekt.

--- 000 ---

Årets grundlovsdag fejres i skyggen af den internationale økonomiske krise. Den har også ramt Danmark. År for år er arbejdsløsheden faldet mod en historisk rekord, der blev sat i juni 2008, hvor vi nåede ned på 46.600 ledige. Det svarer til 1,6 pct. Det er mere end statistik. Det har været vores generations største socialpolitiske fremskridt, at grupper, der før var uden for eller på kanten af arbejdsmarkedet, nu fik fodfæste.

Krisen udfordrer den landvinding. Der findes ikke en mirakelopskrift, der kan få de hårde, internationale vinde til at blæse uden om Danmark. Vi har skabt vores velstand i samspil med verdens lande. Når de bremser op og går i stå, bremser ting også op i Danmark. Men jeg det som min vigtigste opgave her og nu at begrænse de menneskelige omkostninger ved krisen. Og jeg føler med de mennesker, der er blevet direkte berørt og har mistet deres arbejde. Men jeg har også blikket fokuseret rettet mod, at vi som folk og nation skal stå stærkt, når vi på ny får vinden i ryggen. Så skal vi have vores konkurrenceevne i fuld behold. Så skal vi fortsat have en solid samfundsøkonomi.

Det kræver daglig overvågning. Det kræver at vi økonomiserer med vores muligheder. Det kræver, at vi åbent siger, at det skal blive værre for det bliver bedre.

Men vi har et stærkt udgangspunkt. Derfor er vi også blandt de lande i hele verden, der kan gøre – og som gør – allermest for at få økonomien på ret kurs. Og midt i mørket kan vi glæde os over, at Danmark netop er blevet kåret som verdensmester i kriseparathed i en stor schweizisk undersøgelse.

En anden stor international undersøgelse har netop udnævnt Danmark som verdens tredje mest optimistiske land.

Så nok er det alvorlige tider. Danmark er i et økonomisk uvejr. Men det gode humør og troen på fremtiden har vi stadig i behold. Det skal vi holde fast i, når vi sammen tager livtag med den største økonomiske udfordring, vi reelt har mødt siden anden verdenskrig.

Det er det livssyn, det fællesskab, den foretagsomhed, der har gjort Danmark til et af verdens bedste samfund. Og det er det, der skal bringes os stærke gennem krisen.

Jeg ønsker Jer alle en fortsat god grundlovsdag.